



## Udskrift af dombogen

### DOM

Afsagt den 18. oktober 2016 i sag nr. BS 25A-5896/2015:

Forbundet Arkitekter og Designere som mandatar for Nancy Alexandra Sjøgren Winther  
Emdrup Engvej 4  
2400 København NV  
mod  
Københavns Kommune  
Bernstorffsgade 17  
1592 København V

### Sagens baggrund og parternes påstande

Denne sag, der er anlagt den 5. oktober 2015, vedrører spørgsmål om tortgodtgørelse i henhold til erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, på baggrund af udtalelser fremsat af en kommunes lægekonsulent.

Sagsøgeren, Nancy Alexandra Sjøgren Winther, har nedlagt påstand om, at sagsøgte, Københavns Kommune, skal betale 60.000 kr. med tillæg af procesrente fra den 23. april 2015 til betaling sker, jf. renteloven § 3, stk. 2.

Sagsøgte har nedlagt påstand om frifindelse, subsidiært frifindelse mod betaling af et mindre beløb end påstævnte.

### Sagsfremstilling

Sagsøgeren blev sygemeldt medio 2012 og anmodede den 12. juni 2012 sagsøgte om sygedagpenge. Om årsag til fraværet blev "kronisk træthedssyndrom" anført.

#### *Sagsøgerens helbredsoplysninger*

Af statusattest af 2. april 2011 fra sagsøgerens egen læge, Karen Hansen, fremgår:

"Følger sig hele tiden fuldstændig udmattet, overkommer mindre og mindre fysik. Synes at hukommelsen er mindre god end tidligere. Div. blodprøver har været i orden. I august 2010 set af endokrinolog, som ikke, hverken klinisk eller paraklinisk, kunne forklare tilstanden.(epikrise vedlagt) Har mangeårigt været i psykologbeh. og reflekterer fornuftigt over situationen, som hendes psykolog ikke finder har psykisk baggrund.Får ingen medicin. NW henvises til reumatologisk afdeling på Frederiksberg Hospital, idet hendes psykolog har foreslået diagnosen kronisk træthedssyndrom."

Den 14. juni 2011 fremkom følgende fra Rehab. Klinik H, Frederiksberg Hospital:

"Diagnoser:

Henvisning: <Kode ej oplyst> Kronisk træthedssyndrom Obs

[..]

Jeg anbefaler hende at fortsætte udredning af kronisk træthedssyndrom [..]

[..]

/dm79.0 kronisk træthedssyndrom/"

Af epikrise af 27. juli 2011 fra Psykiatrisk ambulatorium, Region Hovedstaden fremgår diagnosen "neurasteni", hvilket efter det oplyste er en psykiatrisk diagnose svarende til kronisk træthedssyndrom, og endvidere:

**"Konklusion**

43-årig gift kvinde med nogen belastning under opvæksten.

Er x flere behandlet med antidepressiva via egen læge og har x 2 været i behandling på Stolpegården, uklart under hvilken diagnose. De seneste år har pt. udviklet træthed, øget trættbarhed, er behandlet herfor. Da der her i landet ikke findes behandling for kronisk træthedssyndrom foreslås pt. at følge med på internettet og henvende sig på ny, hvis behandlingen etableres.

Morten Birket-Smith, ovl./sol"

Af neurolog ph.d. Unni Jeppesens journalnotat af 5. marts 2012 fremgår:

"Ambulant kontrol

[..]

Samlet set finder jeg holdepunkt for neurasteni/kronisk træthedssyndrom (CSF/ME).

Dette formentlig på baggrund af hendes stressperioder.

Vil på sigt næppe kunne varetage et fuldtidsarbejde.

Skal på sigt altid økonomisere med sine kræfter.

Vi aftaler, at hun afsluttes herfra."

Af statusattest af 21. august 2012 fra samme fremgår:

"Samlet set finder jeg holdepunkt for neurasteni/kronisk træthedssyndrom (CSF/ME). Dette formentlig på baggrund af hendes stressepisoder.

Det drejer sig således om en kronisk tilstand med dårlig prognose. Der er ingen behandlingsmuligheder. Funktionsniveauet vil være vedvarende nedsat. Skal lære at økonomisere med sine kræfter. Vil ikke kunne varetage et fuldtidsarbejde."

Den 23. august 2012 afgav Karen Hansen ny statusattest:

"Diagnose: Neurasteni/ Kronisk træthedssyndrom. Prognose: Forløbet allerede meget langt uden spor af bedring. Der forventes ikke nogen ændring i tilstanden over tid.

Funktionsniveauet: Glimrende beskrevet af Unni Jeppesen. Vil fremover altid skulle økonomisere med sine kræfter. Vil næppe på sigt kunne varetage et fuldtidsarbejde."

Blandt andet disse oplysninger tilgik kommunen i forbindelse med sagsøgens ansøgning.

*Lægekonsulent Anders Ottar Jensen udtalelser*

I forbindelse med sagen anmodede sagsøgte den kommunale lægekonsulent Anders Ottar Jensen om en vurdering. Af dennes vurdering dateret 5. oktober 2012, hvilket muligvis er en fejldatering for november 2012, fremgår:

**"Lægekonsulents vurdering vedr:**

**Navn : Nancy Alexandra Sjøgren Winther**

[..]

**Dato: 5. oktober 2012.**

Helbredsproblemet er kronisk træthedssyndrom.

Der anmodes om vurdering af diagnose, den helbredsbedingede funktionsevnedesættelse, om der er yderligere udrednings - eller behandlingsmuligheder og om der skal indhentes yderligere lægelige oplysninger.

Der er aktuel beskrivelse fra psykolog af 27. januar 11, status fra egen læge af 2. april 2011, 13. august, lægebrev fra FH, reumatologisk afd. fra ambulans forløb fra 17. maj til 6. oktober 11, journal fra BBH, psykiatrisk afd. af 27. juli 11 lægebrev fra neurolog af februar 12 og status fra neurolog af 21. august 12, journal fra BBH.

Der kom i forbindelse med afslutning af uddannelse og graviditet tegn på træthed, trods påbegyndte hun i 04 egen virksomhed, som er solgt i 09, og der skete sygemelding i juni 10 på grund af nuværende træthed.

Der er gennemført en række lægelige undersøgelser ved psykiater, reumatolog og neurolog . Der er ikke ved disse undersøgelser fundet tegn på sygdom.

Der har været forløb hos psykolog fra 2003, som fortsætter. I begyndelsen af forløbet har der været angst, frygt og depressive forestillinger. Disse symptomer blev behandlet med psykoterapi. Nu er disse symptomer forsvundet, men der er trætheden tilbage, som psykologen finder er udviklet på grund af en traumatisk barndom.

**Skøn.**

Kronisk træthedssyndrom er en diagnose, som stilles på baggrund af symptomerne, men som ikke giver nogen objektive forandringer, og der er ingen lægelig behandling. Det er refereret, at der kan ske mirakuløs helbredelse.

Der er træthed af ukendt årsag, der er ingen lægelige fund eller behandlingsmuligheder og varigheden kan ikke angives på lægevidenskabelig baggrund.

Der er ingen baggrund for at indhente yderligere lægelige oplysninger."

Den 6. april 2013 klagede sagsøgeren herover:

**"Klage vedr. lægekonsulent Anders Ottar Jensens vurdering af Nancy Alexandra Sjøgren Winther [..] dato. 5. nov. 2012**

Lægekonsulent Anders Ottar Jensen vurderer på baggrund af vurderinger fra henholdsvis [..] "...der er ikke .... fundet tegn på sygdom".

Dette er jeg uenig i, da jeg har fået stillet diagnosen Neurasteni fra Bispebjerg Hospital (BBH) efter konsultation hos Morten Birket-Smith. Ydermere har jeg fået stillet diagnosen Neurasteni/Kronisk Træthedssyndrom efter konsultation hos Neurolog Unni Jeppesen. Endeligt har jeg i en skrivelse fra Lone Fjordback, overlæge ved Klinik for Funktionelle lidelser i Aarhus, fået bekræftet, at der i mit tilfælde er tale om en reel sygdom. [..]

Kronisk Træthedssyndrom er anerkendt som en sygdom i Danmark, jf. nedenstående fra lægehåndbogen:

*"På trods af uenighed omkring navn og årsag er der enighed om, at patienter med kronisk*

*træthedssyndrom er reelt syge, og nogle er svært handicappet. Patienterne har krav på at blive mødt på en ordentlig måde samt behandlet sobert og professionelt i sundhedsvæsenet. [...]*

Lægekonsulent AOJ skriver at "...det er refereret, at der kan ske mirakuløs helbredelse". Dette vurderer jeg som en både usaglig og fornærende udtalelse."

Den 3. maj 2013 besvarede Københavns Kommune (CDU) klagen således:

#### **"Besvarelse af din henvendelse af 6. april 2013**

CDU har nu modtaget lægekonsulent Anders Ottar Jensens bemærkninger, som vi i sin helhed har valgt at gengive nedenfor.

"..Vedr. om der er fundet tegn på sygdom, så er der en række klager, som kan give baggrund for nogle diagnoser Neurasteni/Kronisk Træthedssyndrom, eller som de plejer at sige i Århus Klinik for funktionelle lidelser Bodil distress syndrom. Det er ikke lidelser, som giver nogen objektive tegn på sygdom.

Jeg kan ikke tage stilling til, om det er reel sygdom eller ej, da begrebet sygdom ikke er defineret noget sted.

Der er ingen tvivl om, at folk oplever reelle symptomer. Det har dog ikke været muligt at finde nogen lægelig årsag til symptomerne, der er ingen lægelig behandling. Motion er en god ting. I Århus behandler de med meget langsom optræning. Der findes heller ikke noget test, som kan afgøre, om man har sygdommen eller ej.

Det er veldokumenteret at mange af lidelserne hænger sammen med, at der findes et økonomisk kompensationsystem.

Diagnoserne findes i det internationale diagnoseregister ICD 10, som giver mulighed for at have internationale kriterier for at stille diagnosen.

Det er anvendeligt i forskningssammenhænge, derfor betegnet forskningsdiagnoser, men disse diagnoser kan ikke anvendes til at forklare enkeltpersoners funktionsevnededsættelse. Dette er i overensstemmelse med en højesteretsdom, som er offentliggjort i som SM. Jeg skal prøve at finde den frem, idet jeg ikke har den præcise reference her.

Jeg håber, at ovenstående afklarer forholdene men disse tilstanden er naturligvis et evigt stridsområde

Jeg er blevet anmodet om at kommentere, at der kan ske mirakuløs helbredelse ved kronisk træthedssyndrom.

Det er ikke nemt videnskabeligt at klargøre, hvad der menes med mirakuløs helbredelse. Jeg har ikke her adgang til litteraturoversigter på området her og nu.

Som eksempel kan anføres, at en borger fra Københavns Kommune med FØP, kørestol og handicaphjælper på baggrund af kronisk træthedssyndrom, blev helbredt ved et vækkelsesmøde i forum. Tilfældet er refereret i Kristeligt Dagblad, og det er muligt at verificere borgerens eksistens, og at de angivne kompensatoriske foranstaltninger er bevilget. Jeg kan finde frem til den præcise dokumentation, hvis det ønskes.

Det er herefter dokumenteret, at der kan ske mirakuløs helbredelse af denne lidelse.

Det er ikke min opfattelse, at udtalelsen er usaglig eller fornærende. Jeg er fuldstændig klar over, at borgerne lider af de angivne symptomer."

På baggrund af de foreliggende oplysninger finder CDU ikke, at anledning til at kritisere lægekonsulentens udtalelse, hvorfor vi ikke vil foretage yderligere vedrørende din klage.

Vi vedlægger til din orientering kopi af den offentliggjorte højesteretsdom, som er offentliggjort i Ankestyrelsens sociale meddelelser som P 31-04."

Sagsøgerens sygedagpenge blev bragt til ophør 24. juli 2013.

Af læge ved Aarhus Universitetshospital Marian Dalgaard Høegs udtalelse af 3. februar 2014 fremgår, at sagsøgerens diagnose er neurasteni. Af udtalelse fra overlæge samme sted Lone Fjorback fremgår:

"Det vurderes ikke at hun vil kunne opnå fuld funktionsniveau i forhold til arbejdsmarkedet pga. de svære symptomer, der har stået på i mange år.

Pt. har således en varig kronisk lidelse, hvor der vil være et varigt og væsentligt nedsat funktionsniveau både i forhold til arbejdsmarkedet og i hverdagslivet."

Sagsøgeren er efterfølgende ved sagsøgtes afgørelse af 5. februar 2015 blevet tilkendt et ressourceforløb.

Ved brev af 23. marts 2015 rejste sagsøgerens advokat krav over for sagsøgte om økonomisk kompensation. Den 17. april 2015 svarede sagsøgte advokaten følgende:

"Forvaltningen har på baggrund af dine bemærkninger i brev af 23. marts 2015 på ny gennemgået sagen og finder på baggrund heraf fortsat ikke, at der er grundlag for at kritisere lægekonsulentens udtalelse."

## **Forklaringer**

Der er afgivet forklaring af Nancy Winther, Anette Ludvigsen og Anders Ottar Jensen.

Nancy Winther har forklaret, at hun blev uddannet arkitekt i 2001. Hun har derefter haft forskellige ansættelser på tegnestuer og har også haft egen tegnestue samt freelanceopgaver.

Hendes gener er meget korrekt beskrevet i de lægelige akter. Hun har konstant følelsen af at gå rundt med influenzasymptomer. Hun har følelsen af, at hun rammer en mur, hvor hendes energiniveau bliver sænket. Hun har derudover mange infektioner. 80 % af tiden er hun syg med forkølelse mv. Hun har i hvert fald haft det sådan fra 1998, hvor det blev markant. Det er dog påbegyndt tidligere. Under sin uddannelse bemærkede hun, at hun havde svært ved at magte særlig meget. I 2009 gik hun ned med stress. Hun har fået at vide, at hun har en varig tilstand med en dårlig prognose. Ingen har nævnt, at hun kunne blive mirakuløst helbredt, eller at hun ville få det bedre.

Det er hendes opfattelse, at Anders Ottar Jensens udtalelse dateret 5. oktober 2012 reelt er fra november 2012. Hun fik den udleveret på et møde den 14.

december 2012 med sagsbehandler Lotte Kronqvist, hvor hun kunne se, at sagsbehandleren havde streget oktober ud og erstattet det med november. Hun har endvidere set, at kommunen ikke havde modtaget udtalelsen før november. Lotte Kronqvist oplyste, at de ud fra lægekonsulentens vurdering var af den opfattelse, at sagsøgeren ikke var reelt syg, og at de ville tilbyde arbejdsrehabilitering, så hun kunne få genoptrænet musklerne. Hun kunne dog ikke sige med sikkerhed, om sagsøgeren ville blive indstillet hertil. Lotte Kronqvist sagde, at det var en forudsætning for arbejdsrehabilitering, at sagsøgeren troede på, at hun ville kunne arbejde 37 timer.

Hun klagede først i april, fordi hun på det tidspunkt følte sig så dårlig og nedslidt, at det berørte hende meget at få den besked. Hun havde ikke førhen haft kræfter til at skrive klagen og havde heller ikke tænkt, at det var nødvendigt for hende at klage. Hendes mand skubbede hende dog i den rigtige retning. Hun følte allerede fra starten, at det var fornædrende med den udtalelse. Hun var meget chokeret herover. Hun følte sig generelt krænket af tonen i brevet. Hun synes, at der er flere fejl i brevet, som hun vurderer er et udtryk for, at det er venstrehåndsarbejde, at det ikke er taget seriøst. Den mirakuløse helbredelse stiller spørgsmål ved hendes troværdighed, det er fornædrende.

Hun troede dårligt sine egne øjne, da hun modtog Anders Ottar Jensens svar på klagen. Hun synes, at det bar præg af arrogance og nedladenhed og sniksnak. Det var et forsøg på at bortforklare ting, der ikke kunne dokumenteres. En ting er tonen, men det er er krænkende, at CDU som offentlig instans valgte at bakke op om en, der talte ned til syge mennesker. **Anders Ottar Jensen skrev, at han ikke kunne tage stilling til, om der var tale om sygdom. Det er useriøst. Der var jo ikke meningen, at han skulle fremkomme med en filosofisk udredning om, hvorvidt sygdom er defineret eller ej. Han forholdt sig ikke til lægelige akter. Det er meget injurierende, at han nævner, at der er et økonomisk compensationssystem. Han siger implicit, at hun fingerer at være syg. Det er dybt krænkende. Det er useriøst at anføre, at det ikke er nemt videnskabeligt at dokumentere, hvad der menes med mirakuløs helbredelse. Det er endvidere useriøst ikke at kunne finde den præcise henvisning. Det er mærkeligt, at han finder, at mirakuløs helbredelse er dokumenteret.**

Hun var på sygedagpenge på det tidspunkt. Hun hørte til en afdeling. Efterfølgende gik der noget tid, og så blev hun overflyttet til en ny afdeling, hvor hendes dagpenge blev ophævet, hvorefter hun selvforsørgende i 1½ år. Efter endt behandling på Aarhus Universitetshospital søgte hun om arbejdsprøving. Hun har i alt været på fem afdelinger på jobcenter i et ressourceforløb. Forløbet er senest forlænget med 1½ år i januar 2016.

Anette Ludvigsen har forklaret, at hun er uddannet jurist og virker som fagspecialist i rehabiliteringsteamet, hvor hun på tværs af forvaltningerne undersøger og drøfter med borgerne, hvordan man bedst kan hjælpe dem tilbage på arbejdsmarkedet. Hun har været ansat i 25 år i kommunen. I ti år har hun

beskæftiget sig med flexjob, revalidering og førtidspension. Hun har ikke med den forberedende sagsbehandling at gøre.

Hun har mødt sagsøgeren i januar. Det er det første kendskab, hun har til sagen. Hun husker, at de har drøftet flexjob. Hun var ikke inde i sygedagpengesagen. I sagerne indgår lægeskøn. Der er kommet regler om, hvordan lægekonsulenterne skal bruges. På revalderingsområdet bruger man ikke længere kommunens konsulenter, men derimod regionens. Denne sondring indførte man i januar 2013. Kommunen benytter stadig lægekonsulenter i forbindelse med sagsbehandlingen forud for, at man skal behandles i rehabiliteringsteamet. Man benytter lægekonsulenter på forskellige måder, alt efter hvor man er i forløbet. Indledende benyttes de, når kommunen skal finde ud af, hvilke oplysninger, der skal indhentes. Lægekonsulenten svarer på, hvad kommunen skal spørge om og være opmærksom på i forhold til den pågældende lidelse ud fra den kliniske viden, lægen har. Kommunen kan således få støtte til at finde ud af, om der er noget, der skal uddybes, om der skal indhentes en speciallægeerklæring mv. Man bruger også lægekonsulenten til at få hjælp til at forstå, hvad der skrives i de lægelige akter.

Umiddelbart vil hun tvivle meget på, at lægekonsulentens udtalelse i nærværende sag har afgørende betydning for, om sagsøgeren kan få revalidering. Lægeskøn er ikke et hensyn, man kan inddrage ved vurdering af, om man kan få offentlig støtte. Det er kommunen opmærksom på. Hun kan ikke se, om lægeskønnet i denne sag har været forelagt for hende tidligere, og hun kan ej heller erindre dette, men hun har set det nu.

Det er hendes vurdering, at det foreliggende lægeskøn ikke ville kunne stå alene ved vurdering af sagen. Lægeskønnet er en opridsning af, hvordan man er kommet frem til den pågældende diagnose. Man kan ikke træffe afgørelse på den baggrund. Det må skulle ske på baggrund af de øvrige oplysninger. Der foreligger da også en afgørelse om sygedagpenge, hvor man refererer til senere lægelige akter.

Før den 1. januar 2013 anvendte man lægeskønnet alt efter, hvilken fase sagen var i til at forstå de lægelige udtalelser og indhente mere viden. Hun er bekendt med de forskellige retningslinjer for lægeskønnet. De gælder også i København Kommune.

Det kan godt passe, at sagsøgeren har været i så mange afdelinger som anført.

Sagsbehandlingen foregår elektronisk. Man vil derfor have adgang til lægeskønnet, idet man kan se de akter, der har været indhentet tidligere. Hun kan ikke huske, om lægeskønnet var med, da hun så i sagen. Man tager udgangspunkt i den aktuelle situation med den viden, man har. Hun ser sjældent lægeskøn i sagerne, men hun vil ikke kunne afvise, at det har været der.

Anders Ottar Jensen har forklaret, at han har været lægekonsulent i 25 år i forskellige kommuner, herunder i 20 år i Københavns Kommune. Han vurderer de helbredsmæssige oplysninger og tager stilling til, om klagernes symptomer kan dokumenteres lægeligt. Der er meget, han ikke kan tage stilling til. Han skal forklare sagsbehandlerne om sygdommene, og om hvad det betyder i henhold til det sociale lovgrundlag. Han stiller ikke diagnoser. Det er ham, der har foretaget lægeskønnet dateret 5. oktober 2012.

Han modtog en henvendelse fra sagsbehandleren og de akter, der er remset op. Han blev bedt om at besvare de spørgsmål, der er remset op i 2. afsnit. Derefter følger et kort afsnit med udredning af situationen og nogle overvejelser fra hans side.

Han mener, at de objektive undersøgelser viser normale forhold. Man kan ikke udtale sig om, hvorvidt en person er syg. Det er fagligt umuligt at tage stilling til, da sygdom ikke er defineret. Han synes ikke, at han har forsøgt at modsætte sig den diagnose, der er stillet. Diagnosen er stillet, men kan ikke dokumenteres. Halvdelen af de pågældende symptomer findes ikke at have nogen dokumenterbar årsag. Det er reelt nok. Man kan ikke tage en prøve for det. Han skulle tage stilling til, om klagerne kunne dokumenteres, og det kunne de ikke her. Der er mange tilfælde, hvor det ikke kan dokumenteres.

Udspurgt om "mirakuløs helbredelse" har han forklaret, at der forekommer tilfælde af pludselig, uventet, uforklarlig helbredelse, der ligger uden for den sædvanlige sygdomsforståelse. Lægerne har ikke noget at byde på i de tilfælde. Lægerne ved heller ikke, hvorfor der sker helbredelse. Han har det fra den borger, der var på førtidspension, men som pludselig blev helbredt, hvilket er dokumenteret i ugepressen.

For så vidt angår udtalelsen gengivet i brev af 3. maj 2013 har han forklaret, at han ikke kan huske, om han fik klagen medsendt. Han fik et spørgsmål fra CDU, men han ved ikke, hvad der var sendt med. Han forholdt sig i lægeskønnet til det konkrete. Her er det mere generelt. Han angiver i svaret, at der ikke er nogen lægelig behandling og refererer til forsøg fra Aarhus.

For så vidt angår, at det er veldokumenteret, at mange af lidelserne hænger sammen med, at der eksisterer et økonomiske kompensationssystem, er det lidt kortfattet anført. Det skulle ikke gå på den enkelte person, men på generelle forhold. Grunden til, at lægerne arbejder med lidelserne, og at forsikringsselskaber støtter forskning heri, er eksistensen af det økonomiske kompensationssystem. Der er en artikelserie i Ugeskrift for Læger, der bekræfter, at eksistensen af et økonomisk kompensationssystem medfører forskning. Dette med henblik på, at diagnoserne bliver så præcise i forhold hertil som muligt.

Til sidst har han anført, at diagnoserne er opregnet i WHO's diagnoseregister. Det indebærer ikke en stillingtagen til, om lidelsen eksisterer eller ej.



Om noget er en sygdom, er ikke af lægelig interesse. Diagnoserne eksisterer er af hensyn til forskningen og til at strukturere den lægelige praksis, ikke af hensyn til den enkelte.

Han havde ej til hensigt at krænke borgeren. Det ligger uden for hans interesseområde. Han virker ikke for at krænke borgerne, snarere tværtimod.

Hans fagspecialie er arbejdsmedicin. Neurasteni er en psykiatrisk diagnose. Nogle mener, at det kan være forårsaget af en infektionstilstand.

Han kender retningslinjerne for lægekonsulenter. Hans opgave er at finde ud af, om diagnosen er dokumenteret ud fra de lægelige akter.

Han kan ikke svare på, om der kan være sygdom, selv om der ikke er objektive fund. For ham er det alene spørgsmålet, om det kan dokumenteres. Sygdom er ikke et lægeligt begreb, men et juridisk begreb.

For så vidt angår bemærkningen om mirakuløs helbredelse er han enig i, at helbredelse forudsætter, at man er syg, eller i det mindste at symptomer og gener forsvinder.

Han har ikke set mirakuløs helbredelse beskrevet i lægefaglige tidsskrifter. Han kan godt sætte sig ind i, at man kan føle sig krænket ved den udtalelse. Han tager dog ikke hensyn til, hvordan modtageren vil reagere. Modtageren for hans udtalelse er sagsbehandleren. Han ønskede, at sagsbehandleren skulle begribe, at det ligger uden for det lægelige område. Alt kan misforstås. Han var nødt til at skrive ret kort.

I tilfældet fra Kristeligt Dagblad var overlægen også inde på det med varigheden. Man kan som lægekonsulent ikke bare lægge det til grund, lægerne anfører, man må selv tage stilling.

## Procedurer

Sagsøgeren har i påstandsdokument af 1. september 2016 anført følgende:

### "ANBRINGENDER

Afgørende for, om Nancy Winther har ret til en godtgørelse i henhold til EAL § 26, stk. 1, er, om udtalelserne fra Anders Ottar Jensen (bilag 8 og bilag 10) er krænkende og kan betegnes som *uagtsomme* og *retsstridige*.

Begrebet *uagtsom* kan forstås i overensstemmelse med culpanormen.

Begrebet *retsstridig* er imidlertid ikke nærmere defineret i forarbejderne til EAL § 26, stk. 1. Lovgiver har således bevidst overladt det til domstolene at fortolke, hvornår et forhold er retsstridigt.

Det følger dog af forarbejderne, at begrebet *retsstridig* må ses i sammenhæng med, at der skal foreligge en krænkelse, og at der må være tale om et forhold af grovere karakter, således at drillerier, småchikane og lignende forhold, der nok kan give gene, falder uden for bestemmelsen.

Nancy Winther gør gældende, at vurderingen af, om de ovennævnte betingelser er til stede i denne sag, må ske på baggrund af udtalelserne fra Anders Ottar Jensen (bilag 8 og bilag 10) i sin helhed, og at det er begge udtalelserne, der samlet udgør ét retsstridigt forhold.

Når sagen er anlagt mod Københavns Kommune, er dette som følge af principalsvaret efter Danske Lov 3-19-2.

#### Ad uagtsomhed:

For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt udtalelserne fra Anders Ottar Jensen er culpøse, bemærkes, at der er udstedt vejledende retningslinjer for lægekonsulentens virke.

Om end de alene er vejledende, har Københavns Kommune valgt at følge disse retningslinjer.

Det er således Nancy Winthers opfattelse, at manglende overholdelse af de gældende retningslinjer vil være culpøst, idet det følger af retspraksis, at offentlige myndigheders manglende overholdelse af interne retningslinjer/forskrifter udgør et ansvarspådragende forhold.

Det følger af de - for Anders Ottar Jensens virke - gældende retningslinjer, at lægekonsulentens rolle alene er at klarlægge indholdet af de foreliggende lægelige udtalelser, erklæring med videre i borgerens sag. Er der forhold, der mangler at blive belyst, kan lægekonsulenten pege på disse. Lægekonsulenten kan ikke efterprøve andre lægers oplysninger eller ændre eller stille nye diagnoser.

Uagtsomhed vil imidlertid også foreligge efter andre omstændigheder. Eksempelvis hvis Anders Ottar Jensen har udtalt sig mod bedre vidende.

I udtalelsen af 5. oktober 2012 (bilag 8) sammenfatter Anders Ottar Jensen de foreliggende lægelige akter således, at der ikke er fundet tegn på sygdom. Dette er klart i strid med de lægelige akter, hvor der netop er stillet diagnosen kronisk træthedssyndrom.

Det er tillige culpøst, at Anders Ottar Jensen anfører, at tilstandens varighed er usikker, når han samtidig konkluderer, at der ingen lægelig behandling findes, og at det i øvrigt fremgår af de lægelige akter, at tilstanden er varig.

Da der ingen lægelige behandlingsmuligheder er, og da tilstanden er vurderet varig, er det culpøst at angive, at der kan ske mirakuløs helbredelse. Mirakuløs helbredelse er ikke et lægefagligt anerkendt begreb og kan under ingen omstændigheder anses for et behandlingstiltag. Det er således heller ikke fremhævet i de foreliggende lægelige akter.

I Anders Ottar Jensens efterfølgende udtalelse (bilag 10) angiver han, at det er dokumenteret, at der kan ske mirakuløs helbredelse, idet et tilfælde er refereret i Kristeligt Dagblad (bilag 11 og efterfølgende i sagens bilag B). Der er selvsagt ikke tale om dokumentation og slet ikke af en sådan karakter, at det kan lægges til grund for en lægefaglig udtalelse.

I den seneste udtalelse (bilag 10) angiver Anders Ottar Jensen også på cul-pøs vis, at han ikke kan tage stilling til, om Nancy Winthers sygdom er reel på trods af, at der er tale om en af såvel WHO som Sundhedsstyrelsen anerkendt sygdom.

Anders Ottar Jensen udtaler endvidere, at det er veldokumenteret, at lidelser som Nancy Winthers hænger sammen med, at der findes et økonomisk kom-pensationssystem. På trods af opfordringer om at fremlægge dokumentation herfor er dette ikke sket, og en sådan dokumentation foreligger givetvis ikke.

Endelig udtaler Anders Ottar Jensen, at Nancy Winthers tilstand er et evigt stridsområde, hvilket må betegnes som lægekonsulentens egen personlige (usaglige) opfattelse. En sådan udtalelse kan ikke med rette afgives i henhold til de gældende retningslinjer for lægekonsulentens virke.

#### Ad retsstridighed:

De ovenfor fremhævede forhold er ikke blot culpøse. De er også krænkende såvel ud fra en subjektiv som objektiv betragtning.

Henset til karakteren og antallet af de krænkende forhold i udtalelserne, er krænkelsen af en sådan grovhed, at udtalelserne må anses for retsstridige.

--oo0oo--

Betingelserne for at kræve en godtgørelse efter EAL § 26, stk. 1 er herefter opfyldt.

Godtgørelseskravet findes passende fastsat ud fra krænkelsens art og grov-hed, det forhold at udtalelserne fortsat indgår i Nancy Winthers sociale sag, og at det ikke kan udelukkes, at udtalelserne har haft eller får indflydelse på afgørelsen af hendes sag.

Københavns Kommune skal derfor betale kr. 60.000 i godtgørelse til Nancy Winther som påstået."

Sagsøgte har i påstandsdokument af 5. september 2016 anført følgende:

### "Argumentation

Det gøres overordnet gældende, at der ikke i forhold til sagsøger har fundet en retsstridig ærekrænkelse i medfør af erstatningsansvarslovens § 26 sted, hvorfor sagsøger ikke har krav på at modtage godtgørelse fra kommunen.

#### Ad udtalelsen af den 5. oktober 2012

1. Det gøres gældende, at udtalelsen i lægeskønnet af den 5. oktober 2012 vedrørende muligheden for "mirakuløs helbredelse" ikke kan betragtes som æreskrænkende.

Omtalen af muligheden for "mirakuløs helbredelse" må anses som værende en objektiv gengivelse af de eksisterende behandlingsmuligheder, hvilket er i overensstemmelse med både pensionsstyrelsens skrivelse nr. 9267 af den 4. juli 2011 og lægekonsulentens opdrag, som dette er beskrevet i bilag 8.

2. Det må ved vurderingen af udtalelsens karakter samtidig tillægges væsentlig betydning, at der er tale om et internt dokument til brug for kommunens behandling af sagsøgers sag.

Der er således ikke tale om, at dokumentet er blevet udbredt til en større personkreds, hvilket heller ikke ville være muligt inden for rammerne af persondataloven og offentlighedsloven.

Det er ikke påvist eller gjort gældende, at udtalelsen har haft nogen betydning for kommunens behandling af sagsøgers sag.

Der er derfor ikke tale om en æreskrænkelse i erstatningsansvarslovens forstand, hvorfor en godtgørelse allerede af den grund ikke kan komme på tale.

3. I forhold til det af sagsøger anførte om, at "*da der ingen lægelige behandlingsmuligheder er, og da tilstanden er vurderet varig, er det culpøst at angive, at der kan ske mirakuløs helbredelse*", bemærkes, at der ikke er lægevidenskabelig enighed om, hvorvidt kronisk træthedssyndrom kan helbredes.

Artiklerne fremlagt som bilag C dokumenterer en række tilfælde, hvor sygdommen er blevet behandlet/helbredt.

4. Under alle omstændigheder må det gælde, at selvom mirakuløs helbredelse som behandlingsform er genstand for lægevidenskabelig uenighed, således at Anders Ottar Jensens udtalelse af nogen kan opfattes som kontroversiel, er det ikke det samme som, at udtalelsen er culpøs.

Det bestrides således, at Anders Ottar Jensen under iagttagelse af sædvanlig agtpågivenhed burde have indset, at sagsøger ville opfatte henvisningen til "mirakuløs helbredelse" som krænkende.

5. Måtte retten nå frem til, at lægekonsulentens udtalelse af 5. oktober 2012 har ærekrænkende karakter, gøres det gældende, at udtalelsen ikke kan betegnes som retsstridig.

Det er i den sammenhæng ubestridt, at der ikke er tale om en overtrædelse af bestemmelser i straffeloven, ligesom udtalelsen ikke har den fornødne grovhed.

#### Ad udtalelsen i brevet af den 3. maj 2013

6. For så vidt angår det af Anders Ottar Jensen i brevet af den 3. maj 2013 anførte om, at "det er veldokumenteret, at mange af lidelserne hænger sammen med, at der findes et økonomisk kompensationssystem", gøres det gældende, at der ikke er tale om en æreskrænkelse i erstatningsansvarslovens forstand, allerede fordi udtalelsen ikke er rettet imod sagsøger.

Anders Ottar Jensens udtalelse i brevet af den 3. maj 2013 relaterer sig alene til spørgsmålet om, hvorvidt "kronisk træthedssyndrom" i medicinsk henseende er en sygdom eller ej.

7. Dertil kommer, at udtalelsen er afgivet som led i en besvarelse af sagsøgers klage af den 6. april 2013 (bilag 9), og derfor ikke er tiltænkt andre modtagere end den sagsbehandler, som har forfattet den øvrige del af klagebesvarelsen, samt sagsøger selv.

8. Endelig kan det ikke betragtes som ansvarspådragende, at Anders Ottar Jensen som led i besvarelsen af sagsøgers klage - som netop vedrører blandt andet spørgsmålet om, hvorvidt "kronisk træthedssyndrom" er en sygdom eller ej - forholder sig til dette spørgsmål."

Parterne har i det væsentligste procederet i overensstemmelse hermed.

#### **Rettens begrundelse og afgørelse**

Anders Ottar Jensens udtalelse i forbindelse med lægeskøn dateret den 5. oktober 2012 om, at "[d]et er refereret, at der kan ske mirakuløs helbredelse", og udtalelse gengivet i sagsøgetes brev af 3. maj 2013 om, at "det er veldokumenteret at mange af lidelserne hænger sammen med, at der findes et økonomisk kompensationssystem" findes efter deres ordlyd at implicere, at sagsøgeren ikke fejler noget, hvilket - efter den sammenhæng, hvori udtalelserne indgår, og set i forhold til de øvrige lægelige oplysninger - findes at udgøre grove gentagne retsstridige krænkelse af sagsøgerens ære omfattet

af erstatningsansvarslovens § 26, hvilket Anders Ottar Jensen burde have indset. Retten finder, at forholdet bestyrkes ved, at Anders Ottar Jensen som dokumentation for, at der kan ske mirakuløs helbredelse har henvist til en artikel i Kristeligt Dagblad om et tilfælde af helbredelse, der er sket i forbindelse med et vækkelsesmøde i Forum. Den af Anders Ottar Jensen afgivne forklaring om baggrunden for udtalelserne findes ikke i øvrigt at kunne føre til en anden vurdering. Det bemærkes, at udtalelsen vedrørende eksistensen af et økonomisk kompensationsystem er fremkommet i forbindelse med svar på sagsøgerens klage, og findes således at være rettet mod denne.

Efter en samlet vurdering af sagens omstændigheder, herunder at der på den ene side er tale om udtalelser afgivet dels i forbindelse med besvarelse af spørgsmål fra kommunens sagsbehandler, dels besvarelse af sagsøgerens efterfølgende klage, hvorfor udbredelsen af udtalelserne har været af særdeles begrænset omfang, og på den anden side at sagsøgeren har forklaret, at sagsbehandler Lotte Kronqvist tolkede Anders Ottar Jensens udtalelse således, at sagsøgeren ikke var reelt syg, hvorfor det ikke kan udelukkes, at udtalelsen, der fortsat indgår i sagsøgerens sag, har haft indflydelse på afgørelsen af hendes sag, finder retten, at godtgørelsen passende kan fastsættes til 5.000 kr.

I dette omfang tager retten således sagsøgerens påstand til følge med renter som nedenfor bestemt.

Sagens omkostninger fastsættes efter sagens værdi, forløb og udfald. Sagsøgeren findes at have vundet den væsentligste del af sagen, idet der er fundet grundlag for tortgodtgørelse. Dog har sagsøgeren tabt den del af sagen, der vedrører den økonomiske opgørelse. Efter en samlet vurdering finder retten herefter, at sagsøgte i sagsomkostninger til sagsøgeren skal betale 6.000 kr., heraf udgør 500 kr. vedrørende erstatning for retsafgift i forhold til det vundne beløb, og 5.500 kr. i delvis godtgørelse for sagsøgerens udgift til advokatbistand. Beløbet indeholder moms.

### **Thi kendes for ret:**

Københavns Kommunen skal inden 14 dage betale 5.000 kr. til Nancy Alexandra Sjøgen Winther med tillæg af renter fra den 23. april 2015, jf. rentelovens § 3, stk. 2.

Københavnvs Kommune skal endvidere til Forbundet Arkitekter og Designere som mandatar for Nancy Alexandra Sjøgren Winther inden 14 dage betale sagsomkostninger med 6.000 kr.

De idømte sagsomkostninger forrentes efter rentelovens § 8 a.

Kim Gabriel

Udskriftens rigtighed bekræftes.  
Københavns Byret, den 8. november 2016.

Kamilla Hildegard Blindbæk, retsassistent